

Over eenige niet-specifieke toposuffixen in plaatsnamen ⁽¹⁾

door Dr Jan LINDEMANS

Bij 't verzamelen en bestudeeren der toponiemen in de Brabantsche gemeente Opwijk was het mij opgevallen hoe betrekkelijk talrijk de plaatsnamen op *-AARD* er voorkwamen. Ik telde er een twaalfstal : *Blowwaard*, *Drossaard*, *Heiaard*, twee *Holaard's*, *Kaakaard*, twee *Krookaard's*, *Laanaard*, *Mutsaard*, *Slabbaard*, *Standaard* en *Tollaard*. Voor zoover het *Woordenboek* der West-Vlaamsche plaatsnamen van Dr Karel De Flou reeds toelaat een overzicht te houden, kon ik vaststellen dat

(¹) Men vergeve mij deze barbaarsche terminologie ! Als specifieke *toposuffiaen* beschouw ik zulke achtervoegsels die *alleen* bij plaatsnamen voorkomen, zooals *-hout*, *-loo*, *-beek*, *-bosch*, *-berg*, *-veld*, *-hem*, enz. Hier gaat het over suffixen die ook, en vooral, gediend hebben voor't vormen van woorden in de gewone taal en daarom minder de aandacht genoten hebben van de toponymisten.

Om dit artikel niet noodeloos te verzwaren heb ik, bij oudere spellingen van besproken plaatsnamen, geen bronnen aangeduid. Het zij hier vooraf gezegd dat het West-Vlaamsch materiaal uitsluitend uit K. DE FLOU's *Woordenboek* (dln. I-VII) komt ; men kan aldaar juiste bronsaanduidingen en ook uitgebreider excerpten vinden. De Brabantsche citaten komen : gedeeltelijk uit *Toponiemen uit de provincien Antwerpen en Brabant*, uitgegeven door K. DE FLOU (Verslagen en Mededeelingen der Ko. Vla. Ak., 1925, overdruk) waar ook steeds de bronnen zorgvuldig genoteerd werden ; — gedeeltelijk uit eigen documenteering (excerpten uit het archief van Sint-Jans Gasthuis, Brussel, registers van 1356 en 1406 ; — uit het archief van Opwijk voor de persklare toponymische monographie door mij bewerkt ; — en andere).

ook West-Vlaanderen mild bedeed is met zulke samenstellingen. Zoo staan aldaar vermeld voor Ardoois : *den Borgiaert, den Eeckaert, den Gaepaerd, het Hoornaerdeke, Cappaersvijfver, den Cappellaert, de Clauwaerts pit, den Clemmaert*; voor Dentergem : *den Belsaerd, den Bernaert, den Faestaert, den Kackaert*.

Mijne eerste beweging was : enkele dezer plaatsnamen als persoonsnamen aan te zien en de andere allemaal in één zak te steken als formaties met het bekend toponymisch element *aard* (in zijn verschillende beteekenissen van : « gemeenteweide », « bouwland », « aangespoelde grond, weiland langsheen een waterloop », « kaai »). Bij nader beschouwen echter kon mij deze simplistische oplossing, in zake de Opwijksche *-aard*namen, niet bevredigen.

Immers : 1° Het echte *aard* verschijnt in de Opwijksche toponymie als *eerd* en *erd*. Daar is o.a. een smalle streep meerschland, langsheen de Molenbeek, die heet *den Hert*; waarnaast een brug die haar naam gaf aan de nabijgelegen hoeve, 't *Hof ter Eerdbrugge* (1), bakermat van het Opwijksch geslacht Vereertbrugghen. Daar is ook nog een *Hertveldeken* (1577). In bovenvermelde *-aard*namen sluiten de vroegere spellingen, mitsgaders de huidige uitspraak, alle vereenzelviging met *aard*=*eerd* uit.

2° *Aard* is mannelijk; de bovenaangehaalde toponiemen zijn het ook. Het is nu genoegzaam bekend dat, in samengestelde toponiemen waar het tweede lid een zelfst. naamwoord is en het eerste een adjectief, dit laatste regelmatig in verbogen vorm verschijnt. B. v. : *Kortenberg, Langendriesch, Drogenbosch*, enz. Zoo ook : *Oudenaard(e), Bredenaard(e), den Droeghenaert* (stukken

(1) *Ter Heertbrugge in parochia de Opwijk in loco dicto de Hert*; Obi-tuarium Colleg. kerk Dendermonde, XIVe eeuw; *eerdbrugge*, 1480.

land te Dentergem en te Markegem), *den Hoghenaerd* (id. te Jabbeek). Daartegenover staan samenstellingen als : *Bläckaert* (1357, eene plaats te Proven) waar regelmatig Blakkenaard zou verwacht worden (vgl. *den Blackenbilck*, te Maldegem), *Blankaert* (plaatsen te Moere, Oedelem, Lophem, Haringe, Woumen, Ardres) i. p. v. Blankenaard (vgl. Blankenberg), *Bruynaert*, *Droevaert*, *Drogaert*, *Dullaert*, *Groenaert*, *Holaert*, *Hooghaert*, *Schoonaert* ⁽¹⁾, enz. Een der twee Opwijksche *Holaard*'s heet, in 1440 en nog in 1513, *den holen meersch*, zoodat aan de beteekenis van het eerste lid niet het minst hoeft getwijfeld ⁽²⁾. Indien de uitgang *aard* werkelijk een zelfst. nw. was, zou er geen enkel reden zijn waarom we niet een samenstelling *Hollenaard* zouden bekomen hebben.

3° Het voornaamste bezwaar is echter dat een aantal namen op *-aard* voorkomen voor plaatsen die onmogelijk als een *aard* kunnen beschouwd worden, niettegenstaande de zeer uiteenlopende beteekenissen die aan dit woord gehecht zijn. Doorgaans duiden zij kleinere pereelen bouw-of weiland aan ; doch zij dienen ook voor bosschen en polders, hofsteden, herbergen en wijken, waterloopen en vijvers ; in zee evengoed voor voorwater (*den Akkaard*) en kreeken (*den Keignaert*, te Zandvoorde), als voor zandplaten (*Baaiiard*, *Dullaard*). Typisch is alzoo de lange lijst namen van vijvers en drinkputten in West Vlaanderen : *den Backaerd* (1402, drinkwaterput te

(¹) Het geval *Schoonaard* is er echter om tot omzichtigheid aan te manen. Zoo verschijnt de naam van de Oost-Vlaamsche gemeente *Schoonaarde* in't begin der 12^e eeuw als *Sconarda*, wat zou duiden op een vrouwelijk *arde*, dat natuurlijk ook bestaat en steeds mogelijk is in plnn.. Wij vinden dien naam terug in : *sie scoenarden* (1270), *te sconarden wert* (1356), te Erps, Brab. ; *te sconarden* (1270), te Anderlecht ; *op den Dender een dachw. meerchs te Scoenarden* (1406), te Pamel, Brab.. Doch er is ook : *op den scoenaert* (1356), te Assche, Brab. ; *Schoonaard*, te Hingene, Antw..

(²) Deze « uitgeholde » meersch is thans nog goed verkenbaar. Hij ligt zoowat anderhalven meter dieper dan de aanpalende gronden.

Oudenburg), *den Beynaert* (1691, een waterput tusschen Rumbeek en Oekene), *den Blankaard* (een vijver te Woumen en te Ardres), *den Dullaert* (een voormalige waterpoel te Gistel), *den Geilliaert* (een vijver te Rudder-voorde), *den grooten en cleenen Mailliaert* (vijvers te Oostkamp), *den Kalkaert-vijver* (Aartrijke), *Calkaersviver* (± 1525 , te Sint-Andries), *de Cappaers vijvere* (1710, te Ardooie), *den Plasschaert* (te Torhout), *den Valckaert* (vijvers te Maldegem en te Waardamme), *den Vlasschaert* (vijver tusschen Kadzand en Wlpen). Er zijn er ook in Brabant : *den Cammaert* (1406, een vijver te Anderlecht), *den Tollaertputte* (1473, te Opwijk).

Daarenboven dient een zelfde benaming voor zeer verschillende dingen. Zoo komt **Blankaard** niet alleen voor als vijvernaam ⁽¹⁾; te Moere, in het Bloote, is het de benaming van een stuk land, evenzoo te Oedelem en te Haringe; — van een tailliebosch te Lophem; — van een dijk (wellicht = vijver) te Petite-Synthe (*blancardic*, 1236). Men zou, weliswaar, kunnen opwerpen dat Blankaard een tamelijk verspreide geslachtsnaam is en deze als plaatsnaam (naam van eigenaar) kan gebruikt geweest zijn ⁽²⁾. Voor de meeste gevallen weten wij toch dat deze veronderstelling volstrekt dient uitgesloten. Waarom dan ook niet in de andere ?

⁽¹⁾ Voor de beteekenis van *blank*, vgl. plnn. als de *Blankemoere*, een overwaterde moere, t. W. van Hondshoote; *t Blancaeken* (1698), een vijver te Bekegem. Voor akkernamen, vgl. Blankenberg.

⁽²⁾ En inderdaad geeft Dr DE FLOU een heele reeks plnn. op waar we gerust dezen geslachtsnaam kunnen in herkennen : *Blanckaerde hout* (Westkapelle), *Blanckaers hove* (land te Bissezele), *Blanckaerds brugghe* (brug te Brugge), *Blanckaerts gat* (te Zandvoorde), *Blankaerds goed*, — *hofstede*, — *hoek*, — *molen*, enz. ...wel een twintigtal. Twijfelachtig is : *Blankaerds dam* (1657, bosch te Oedelem), in verband met *Blancardic*; hier kan door volksetymologie de geslachtsnaam voor den plaatsnaam genomen geweest zijn. En het is niet uitgesloten dat dit ook voor een paar andere namen het geval kan geweest zijn.

Zoo is nog **Dullaard** : eene hofstede te Geluwe en te Westkerke, een stuk land te Boezinge, een broek te Eessen en te Werken, een waterpoel te Gistel, een zandplaat in de Honte, een geul in den Brakman. **Kellaard** : een stuk land te Adegem en te Eegem, land en bosch te Lichtervelde, meersch te Hooglede. **Klinkaard** : een stuk land te Sint-Jan-in-Eremo en te Oostkerke, een polder te Kadzand, een bosch te Oedelem en te Ruisselede, een groote boom te Watou.

Dit alles wijst er op dat we voor een aantal samenstellingen op *-aard* een meer algemeene beteekenis moeten zoeken dan eene dië gebonden zou zijn aan het zelfst. nw. *aard*; dat het suffix, op zichzelf, geen beteekenis heeft; dat bijgevolg de analogie in de benaming dezer plaatsnamen alleen te wijten is aan de omstandigheid aangeduid in het eerste lid. Zoo kunnen al de plaatsen dië *Dullaard* heeten werkelijk de kwalificatie « *dul* » (W. Vla.) verdienen, laat ze bouwland, broek, hofstede of zandplaat zijn. Evenzoo kan de aanwezigheid van een *kelle* of een *klinke* aanleiding zijn om een akker, een meersch, een polder of een bosch van een naam te voorzien. Dit achtervoegsel zou dan anders niet zijn dan het gewoon suffix *-AARD* (Noordnedl. en Limburgsch ook *-ERD* ⁽¹⁾) dat in onze taal tot het vormen van zooveel woorden gediend heeft. Want daar zijn niet alleen de pejoratieven uit de gewone omgangstaal (bloodaard, luiard, enz.); — daar zijn ook de vele eigenaardige specialiteits-woorden in de gewest- en vaktalen (b.v. : babbaert, enollaert, geelaard, hopperd : biersoorten; klakkaard, volaard : gebaksoorten; klinkaard : soort kareelsteen; zwijnaard : soort meel; leliaard,

(¹) Alzoo te Bilzen (CUEVELIER en HUYSMANS) : naast Stinkaard, Weekaard, ook : Eikerd, Kweekerd, Leschard, Vlekkerd.

klauwaard, blankaard : politieke facties in de Middeleeuwen ; beggaard, lollaard : leden van geestelijke vereenigingen ; enz. ; vgl. bovendien nog de vele bargoensche woorden met dit suffix) ; — daar zijn ten slotte de zeer vele Vlaamsche geslachtsnamen gevormd met *-aard*.

Het is overbekend dat geslachtsnamen zooals van den Bossche, van den Broecke, van der Stappen,... voor 't eerst gebruikt werden om de bewoners resp. van een Hof ten Bossche, — ten Broecke, — ter Stappen,... aan te duiden. Patroniemen vormen op *-man* was een ander procédé, verspreid in alle Germaansche landen. Doch minder bekend schijnen de afleidingen op *-aard* volgens hetzelfde patroon. Zoo zijn van den Bossche, Boschman, Busschaert, — van den Broecke, Broeckman, Broeckkaert, — van der Stappen, Stapman, Stappaert,... voor wat de aanvankelijke beteekenis betreft, identisch (¹).

Het smeden van nieuwe woorden met het achtervoegsel *-aard* schijnt dan zoo gansch tot het Middelnederlandsch taaleigen te behooren dat het veeleer verwondering zou baren moest ook de toponymie op geen veelvuldige toepassing er van kunnen wijzen.

Wij weten wel dat het geen gemakkelijke taak is in den doolhof der *-aard*namen, met de schaarsche gegevens

(¹) Het vormen van patroniemen met *-aard* gebeurde zelfs op een ruimer plan. De volgende voorbeelden stellen het in een eigenaardig daglicht. Het Opwijksch geslacht *Luypaert*, stamt regelrecht af van een Jan van *Lupeghem*, vermeld als schepen in 1384 (Lupaert, reeds in't begin der 15^e eeuw). Plaatsnamen *Pluymshof*, *Pluymsweyde*, *Pluymsbosch*, te Opwijk, duiden op een persoonsnaam *Pluym*, een geslacht dat werkelijk te Opwijk bestaan heeft. De « motte » echter waar het *Pluymshof* op gelegen was heette *den pluymarsbergh* (1775, copie van oudere oorkonden), wat op het bestaan van *Pluymaert* naast *Pluym*, als geslachtsnaam, schijnt te wijzen. Een plaatsnaam *Stede te Bols*, ook te Opwijk, was langen tijd voor mij een raadsel, toen het mij trof dat die plaats ook *ter bollaerdine* (1450) genoemd werd. *Bollaerdine* is de vrouwelijke vorm van *Bollaerd*, en *te Bols* bewaart den persoonsnaam waaruit *Bollaerd* afgeleid werd. (Vgl. andere Opwijksche toponiemen uit de 15^e eeuw, *te Moyesoens*, *te Rogs*, *te Crabs*.)

waarover wij thans nog maar beschikken, het rechte eind te blijven vasthouden, wanneer het gaat over bepaalde gevallen. Zoo is het niet uit te maken, door het bloot theoretisch beschouwen van een woord als **Hooiaard** (stuk land te Aartrijke, Vichte, Eessen, Langemark, Sint Baafs-Vijve, Wormhout; beemd te Zoersel, Antw.) of de beteekenis is : « aard die gehooïd wordt » (wat intusschen het meest waarschijnlijke is), dan wel : « om 't even welke plaats in verband met hooi ». Dat kan alleen een onderzoek ter plaatse uitmaken. Andere malen zal er twijfel ontstaan of de plaatsnaam geen persoonsnaam is. B. v. : **den Bernaert** (stuk land te Aarseele, te Krombeek, te Dentergem) kan de naam van een vroegeren eigenaar zijn, doch ook een *-aard*-afleiding van *bernen* (Vgl. *de Bernt*, te Dentergem, Maldegem, Oostnieuwkerke, Torhout, identisch denkelijk met Brabantsch *Brandt*; vgl. ook voor de beteekenis : *het gebernde broek*, te Opwijk). Zelfs dan wanneer men een plaatsnaam met zekerheid kan rangschikken, zal men nog geen afdoende oplossing kunnen treffen, zoo men niet met alle plaatselijke omstandigheden bekend is. Want dit soort plaatsnamen is nu juist gebouwd op eene of andere, soms zeer verrassende, eigenaardigheid van de plaats. Daar hebt ge b. v. **den Babbaert** (hofstede te Sint-Kruis; stuk land te Hoeke; 1550, wijk van Oostkerke en Hoeke), te verstaan als : « plaats met een babbe » (vgl. *Babbestuck*, te Koolskamp). Vermits nu W. Vla. *babbe* = kwab, is dus de meest waarschijnlijke verklaring : « Stuk met een aanwas, een kwabvormigen uitsprong ». Doch *babbe* kan etymologisch ook « moeras » beteekenen (vgl. Eng. *quab*). Een bezoek ter plaatse of een oogslag op de kadastrale kaart kunnen hier zekerheid brengen.

Wij vinden het dan geraadzaam onze bespreking bij enkele gevallen, die we door ons plaatselijk onderzoek te Opwijk op afdoende wijze kunnen behandelen, te beperken.

Blouwaard (*den blowere*, 1518; *den blauwen meersch*, 1615; *den blauwaert*, 1599 en passim) : groote partij meersch. De versie *blauw* lijkt mij volksetymologie ⁽¹⁾. Veeleer is het een afleiding van *blouwen* = kloppen, slaan ⁽²⁾. De uitgang *-aard* vervangt het suffix *-er*. Daarover meer hierbeneden.

Drossaard (*mersch den drossart geheeten*, 1541). Het blijkt nergens uit de oorkonden dat een drossaard (er waren er trouwens geen alhier) zou eigenaar geweest zijn van dit perceel. Waarschijnlijk volksetym. uit *dossaard*, waarin *dos* = weide. Vgl. *de Dossaerts*, weiland te Loo, de menigvuldige Wvla. *doswegen* en plnn. als *Kalverdoss* (dat dan weer door volksetym. tot *kalverdans* omgeschapen werd).

Heiaard (*den heijaert*, 1750) : perceel in een groote partij bouwland, geheeten *de Heide*, in 1430 nog werkelijk heide (Gherds *heide* van der Ertbrugghen).

Holaard : reeds besproken hierboven. Naam van twee verschillende perceelen meersch, op tamelijken afstand van elkaar gelegen, en vertoonend de boven beschreven eigenaardigheid.

Kaakaard (*den cackaert*, 1556 en passim) : stuk land in een tip tusschen twee straten. Het eerste lid is niet *kaak* = schandpaal (onmogelijk in dien buitenhoek der gemeente) maar Mnl. *kaeck* = straatkant, wat dan toch

⁽¹⁾ Als hoevenaam zou Blauwaard wel aan te nemen zijn, op grond van de vele *Blauwe hoeven*. Vgl. *Blauwaerts hofstede* (1728), stuk land te Maldegem, waarin wellicht volksetymologische verwarring met den geslachtsnaam.

⁽²⁾ Vgl. een *blouwels wech* (1818), *blauwers wegh* (1562) te Aardenburg. *Blouwel*, *blouwer* kan beteekenen : Klapstichel, valhekken, slagboom.

weer een metaphorische beteekenis is van *kaak* = wang. Een *kaakaard* is dus een « stuk tusschen straatkanten », ofwel, zoo men wil, een « stuk met kaken ». Het zou nu interessant zijn eens na te gaan of dezelfde omstandigheid terug te vinden is bij de volgende W.Vla. plaatsnamen : *den kaeckaert* (1415, leenland te Dentergem), *den cackaert* (1551, landerij te Ansegem), *de cackaertstraete* (1560) of *caecstrate* (1526-80), te Brugge ⁽¹⁾.

Krookaard (*den crokaert*, passim) : Naam van twee perceelen meersch, het eerste « binnen » de krook (kromming) van de Regenwortelbeek, het tweede « buiten » een krook van de Aschbeek. Hierbijgaande figuren maken het verband duidelijk (fig. 1 en 2).

Laanaard (*de laenaertmeersch*, 1659) : perceeltje in den Blouwaard. Het eerste lid is Mnl. *lane* = rij boomen. Het gebruik een weide te bezoomen met boomen is overbekend. Ik geloof dat de « laan » er nog staat.

Mutsaard (*den mutsaert*, passim) : partij bouwland gelegen ter Hage, waarschijnlijk. volksetymologie uit *mutsaet*, eene landmaat (oppervlakte die te bezaaien was met een *mudde* zaad) grooter dan een *vatsaet*. Dus geen -aardnaam ⁽²⁾. Het is wel eigenaardig hier vast te stellen dat de plaats ook 't *Bunderken* heet (een andere landmaatnaam).

Slabbaard (*mersch geheeten den slabbaert*, 1515) : perceel nat broekland. *Slab* = denkelijk, slib, modder, onder invloed van slabberen (?).

⁽¹⁾ Dr DE FLOU merkt daarbij op : « kaak = pilori ; het woord is in de streek nochtans niet bekend ». Hij meent : invloed van *galgestraete*. De verklaring hierboven lost het raadsel op. Zoo zijn *caeckstraetiken*, te Ieperen en te Oedelem, *de Caexdreve*, te Zedelgem en de *Kaekwegel*, te Sint Michiels, denkelijk « wegen met kaken (kanten) ». Vgl. nog : *Kake laar*'s te Vladsloo, Loo, Merkem, Ieperen ; een *Kaakhoek*, te Tillegem, een *Cackaersbeke*, te Oekene.

⁽²⁾ Mutsaard = takkenbos, waarschijnlijk uit *buts* (Fra. bûche), onder invloed van den plaatsnaam.

Standaard (*de standaert, 1480, die standaert, 1515*) : perceel land, niet ver van de dorpskom. Dit woord, dat blijkbaar vrouwelijk is, behoort niet tot de *-aard* afleidingen. Is verder niet te verklaren.

Tollaard (*den tollaertputte, 1473, den tollaert, 1640* en passim) : een stuk land op de oude grens Brabant-Vlaanderen. Uitwendig verschijnt het als een *holaard*, doch assimilatie uit *te holaard* dunkt mij uitgesloten. Het eerste lid kan ook moeilijk *tol* = « grensrecht » zijn, daar zoo iets aldaar nooit bestaan heeft ⁽¹⁾.

Hier mogen nog eenige voorbeelden volgen, voor 't grootste gedeelte getrokken uit De Flou. Ik laat ze onbesproken en onverklaard omdat mij de plaatselijke omstandigheden niet bekend zijn.

Abbaard : *den nabbaerdt (1348)*, stuk land te Puurs. Antw. Vgl. : *den abbendale (1890)*. te Bilzen.

Akkaard : een vaarwater in de zee te Klemskerke.

Alaard : *den alaert (1406)*, bouwland te Erps, Brab. ; *den allaert (1747)*, id. te Deerlijk. Vgl. namen als Allakker. Allare, Allèmeersch, Aelmeersch, Haelendriesch, Haelstick, enz.

Bailliaard, Beelaard, Bellaard : naam van een zevental plaatsen in W. Vla. In verband met *balie* = *belle*, afsluiting.

Bakkaard : *de Backaerd (1402)*, een « drincpitte » te Oudenburg. Vgl. plnn. als Bacqbroucq, Baekpoel, de Bakvijvers (Maldegem), ten Backe (oude tegelbakkerij te Stuivekenskerke), den Backere.

Bammaard : *den bammaert (1697)*, te Eeke en Steenvoorde. Vgl. Bambeck, Bampoel.

⁽¹⁾ Een *Tallaard*, te Koningshooft, brengt niet het minste licht bij. Veeleer kon gezocht worden langs *Tolenbroek (Alsenberg)*, *Tolmer (O. L. Vr. Tielt)*, *Tollenbeek*, enz. De verklaring van Prof. Dr CARNOY bij dit laatste woord, door middel van *tol* = « cilindervormig stuk hout » tot « tailliebosch », kan er ook niet door.

Den Bainjaert (1764, stuk land te Aarzeele), *den Beenaert* (1562, bosch te Sint Laureins), *den Beynaert* (waterput en land te Rumbeek en Oekene), *den Biennaert* (stuk land te Bambeek), *den Bynaert* (land te Eringem): Denklijk verschillende vormen van een zelfden plaatsnaam. Wellicht hier bijtevoegen: Baaijaard (Banjart, zeekaart van Johan van Keulen), een droogte noordwest van Walcheren in de Noordzee.

Beiaard: naam van een 15-tal plaatsen in W. Vla., niet medegerekend deze waarin den gelijkkluidenden geslachtsnaam te verkennen is. Vgl.: *den Bey*, land te Tielt, Sijzele, Zegerskapelle.

Beekaard: land te Heestert en te Kortrijk.

Belsaard: *van den beltsaarde* (1474), land te Dentergem.

Biesgaard: een waterleiding te Meulebeek.

Blakgaard: plaatsen te Proven en te Uitkerke.

Bleekgaard: land te Assebroek en te Dadizele.

Bleekgaard: duin of zandvleugen beoosten Oostende, te Wenduine en Klemskerke, — te Vlissegem en te Westkerke; slecht land te Knokke; land te Houthem en te Ramskapelle.

Blinkgaard: duin en wijk te Knokke.

Blokkgaard: weiland te Pollinghove.

Blommaard: polderland te Kadzand; wijk van Brokzeele; land te Ingoogem en Ramskapelle.

Boekgaard: *den bockaert* (1462), stuk land te Wormen.

Boelgaard, **Bolaard**, **Bollaard**: plaatsen te Proven, Oostroozebeek, Zwevegem, Waardamme, Beveren-bij-Roesselare, Lissewege, Pollinghove; Wijtschate, Haut-Pont (Saint-Omer), Saint Martin-au-Laert.

Boesgaard: plaatsen te Okselaar, West-Vleteren, Reningelst.

Bommaard : landen met feodalen « dienst » te Steenwerk.

Den Boeyaert (1498, te Proven), *den Boyaert* (1574, te Heule), *den Boydaert* (1578, te Bulskamp).

Borgaard : stuk land te Ardooie.

Braakaard : *Bracart* (1770), een wijk van Wormhout.

Braamaard : land te Beernem.

Breeaard : land te Beveren-bij-Roesbrugge.

Broekaard : land te Kortrijk.

Bruinaard : bosch te Torhout.

den Buerdert : land te Meenen.

Busschaard : plaatsen te Reninge, Zwevegem, Waregem, Deerlijk.

den grooten Bunghaert : land te Reninge.

den Dailjaert (1461, stuk land te Oudenburg), *den Dalliaard*, land te Voormezele; *den Deylaert* (1660, land te Klemskerke); *den Deliaert* (1570, te Zoersel, prov. Antw.).

Dammaard : plaatsen te Staden en te Oostroozebeek.

Dankaard : land te Adegem en te Volkeringhove; bosch te Aardenburg en te Zonnebeek.

den Diesschaert (1712) : land te Sint-Joris-ten-Distel.

den Doelaerd (1462) : land te Jabbeek.

den Doenaert : land te Bellegem; *den Donaert* : land te Wormhout.

den Dockaert : stuk land te Sint-Joris-ten-Distel.

Doornaard : id. te Buyschuere en te Rubrouck.

Draaiaard : land te Kanegem en Zwevezele; herberg te Poperinge en te Reninge.

den droevaert : land te Wormhout.

Droogaard : land te Watou en Wakkingen; herberg te Reninge.

Dronkaard : land te Dadizeele en te Oostroozebeek ; meersch en maaigras te Rumbeek en te Werken ; wijk en herberg te Rekkem. Vgl. hierbeneden Drinkeling.

Eekaard : bosschen te Ardooië en te Lophem.

den Eggaert (1589) : leenhof te Adinkerke.

den Faestaert (1474) : land te Dentergem.

de Fainniaerts (1728) : bosschen te Ruddervoorde ; *den Fannart*, land te Ooigem. Vgl. : *Fang vel wostyne* (1176, onder Eernegem, Ichtegem, Koekelare en Bovekerke).

Flinckaert : landen aan heerdienst onderworpen te Staple en Bavinghove. Vgl. plnn. als Flincque, Vleincke.

Flottaert : idem te Steenwerk. Vgl. Flote, Flotte : groot moeras onder Saint-Omer.

Gaapaard : naam van een 20-tal plaatsen meest als « herberg en wijk » bij De Flou vermeld ; ook een leengoed te Sint-Andries vermeld soms als *den gapere*.

Greiaard : *den graeyaert, groignaert, greignaert, greyaert* : landerij op de Fransche grens te Houthem-bij-Veurne. Wellicht van W. Vla. *greien* (agréer).

Groenaard : stuk land te Oedelem.

Haakaard : *den Hackaert* « synde een lanck crom stick », te Aartrijke. Vgl. menigvuldige plnn. den Haeck, Haeckstick en dgl..

den Haernaerdt (1428) : stuk land te Stalhille.

den Haesaert : land te Tielt ; *den Hazaert* : id. te Varsenare ; *het Hasaerdeken* (1649), te Steenhuffel (Brab.).

Hammaard : stukken land te Passchendaal en Zwevezele ; *den Hammaert* (1445), te Sint Joos-ten-Noode.

Heiaard : *lant ende groese... geheeten den Heyaert* (1694), te Pulle (Antw.).

Hillaard : *d'Hillaerden*, land te Kortemark (aldaar een stuk land *den Hil* en een wijk *Hille*; *den Hullaert*, land te Geluwe (aldaar een leengoed *ten Hulle*).

Hoekaard : *de hoekaert* (1725), bosch te Lichtervelde; *le hoccart* (1891), beek te Komen; *upten oukaert* (1474), *an den houckaert*, watergang te Sint-Pieters-op-den-Dijk en Meetkerke.

den Hoenaert (1448) : stuk land te Tielt.

Hoogaard : land te Hooglede en te Westkerke.

Hooiaard : land te Aartrijke, Eessen, Langemark, Vichte, Wormhout, Sint-Baafs-Vijve; beemd te Zoersel (Antw.), *den Hoeyaert* (1652).

Hoorwaard : land te Ardoois, Koolskamp, Moorslede. *den Huggaert* : plaats te Haringe.

Kalkaard : land te Koekelare; leengoed te Leffinge; vijver te Aartrijke en te Sint-Andries.

Kallaard : land te Gistel en te Koolskamp; tailliebosch te Oedelem en te Oostkamp; dijk te Westkapelle.

Kappaard : heerlijkheid te Bissegem en te Gullegem; wijk en herberg te Zwevegem; vijver te Ardoois.

den Cappellaert : stuk land te Ardoois.

den grooten Cauwaert : id. te Stuivekenskerke.

de Keernaerts : twee stukken land te Leizeel.

Keignaert, Kagnaerd, Kaeyaert, Keijaert : Kreek en polder te Zandvoorde; plaats en te Staden, Westroozebeek, Bikschote, Houthem-bij-Ieperen, Kemmel, Sint-Baafs-Vijve, Passchendaal, Steenwerk, Eringem.

Klakkaard : plaats en te Adegem, Tielt, Slijpe; waterloopen te Kortrijk en te Oekene.

Klappaard : plaats en te Jabbeek en te Boezinge.

Klauwaard : bosch te Oost en Westvleteren (1540, *den Claveraert*); *de clauwaertbeke*, te Roesselare en te Tielt; *den Clauwaertpit*, te Ardoois. Vgl. *den Clauwe bilck*, te Zedelgem; *de Klauwer*, een meersch te Varsenare.

Fig. 1

Schaal $\frac{1}{5000}$

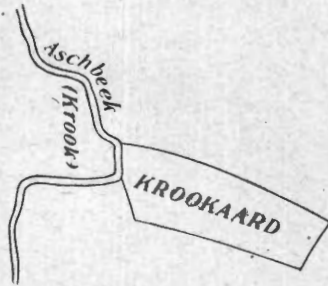

Fig. 2

Schaal: $\frac{1}{5000}$

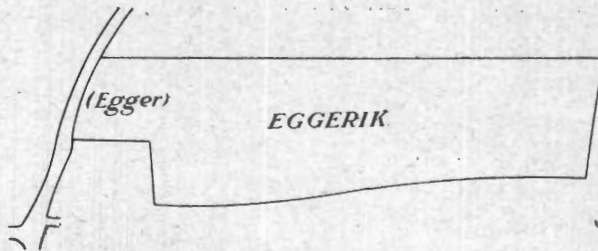

Fig. 3

Schaal $\frac{1}{5000}$

Fig. 4

Schaal: $\frac{1}{5000}$

Fig. 5

Schaal: $\frac{1}{5000}$

den Cleyaert (1546) : land te Desselgem.

den Clemmaert (1553) : land te Ardooië. Vgl. *de Clemme* (1561), te Pollinghove.

den Clompaert (1641) : land te Adegem.

den cleenen Craeckaert (1667) : tailliebosch te Westvleteren.

Lollaard : *beempt geheten den lollaert* (1450), te Berlaarbij-Lier.

den Loschaert (1401) : te Sint Lambrechts-Woluwe.

Meinaard : *den meynaert* (1546), te Heembeek (Brab.); *de Meinart*, te Sint-Jans-Molenbeek.

Moenaard : *ceusel geheten de moenaert, in den monaert* (1406, Sint Pieters-Leeuw).

Mottaard : wijk van Herselt (Antw.).

Pinkaard : land te Assche (Brab.).

den grooten en cleenen Pinsaert (1773) : stukken land te Oost-Nieuwkerke.

den grooten en cleenen Pompaert (1640) : stukken land te Pithem of Meulebeek.

den hoogen Ragaard : stuk land te Torhout.

den grooten Sprinkaert : landerij te Pithem.

den Veelaert (1499) : land te Sint Agatha-Berchem (Brab.), op den opstal.

den cleenen Vossaert (1699) : land te Adinkerke.

Wallaard : *op den wallaert* (1406), land te Assche (Brab.).

den cleenen Wanckaert : leengoed te Staden.

den grooten Zoenkaert : plaats te Zonnebeek.

* * *

Het afleiden van plaatsnamen op een niet-specifiek toposuffix als *-aard* is geen alleenstaand verschijnsel. Het zou te verwonderen zijn moest het zinverwante

-ERIK dat, voor wat oorsprong betreft (*-aard* uit *-hard* en *-rik* zijn immers etymologisch te verklaren als persoons namensuffixen) en dagelijksche toepassing, vooral in 't Vlaamsche land (luierik, slechterik, vuilerik, etc. naast : luiaard, slechtaard, vuilaard,...) (1), zooveel gelijkenis heeft met *-aard*, ook niet in toponiemen aangetroffen worden. Er zijn inderdaad eenige toponiemen op *-erik*. Hun aantal is minder groot dan de *-aard*namen; er zijn er echter een paar bij die algemeen verspreid zijn. Te Opwijk stipte ik er vier aan: twee Eggerik's, een Hemmerik en een Vrankerik.

Eggerik 1 (*den eggeric*, 1573; *den eggerijck*, 1579; *egghericavelt*, 1615; *de negerick*, 1725; *den egerink*, actuele uitspraak) : Stuk land met een *egger* (2), d.i. een uitspringenden hoek. (Zie hierbijgaande figuur, fig. 3). *Egghericavelt*, waar de schijn verwekt wordt alsof Eggerik een persoons naam was, is volksetymologie.

2 (*eggericastede*, 1564) : Stuk land, vroeger hofstede, alweer met een uitspringenden hoek (fig. 4). Het is volstrekt uitgesloten dat hier een persoonsnaam zou in 't spel zijn (3).

Hemmerik (*ant hemmeryck*, 1515; *weede geheeten hemelrijc*, 1556; *hemelrijck*, passim) : weide in een ham van de Aschbeek, later belangrijke hofstede naast de weide (fig. 5), met de beteekenis « stuk gelegen in een ham ». *Hemelrijck* is dan natuurlijk volksetymologie. Kiliaan geeft *hammerick* op als een Vla. woord voor « weide ».

(1) Ook in't Vlaamsch Bargoensch speelt *-erik* een belangrijke rol.

(2) Meer bekend als vakwoord van de bouwkunde. Er is te Opwijk nog een *Eierland*, vertoonend denzelfden eigenaardigen vorm, waarin *eier* = *egger*.

(3) Er heeft nooit een geslacht Eggericx te Opwijk bestaan. Bedoelde hofstede was deze der Rogge's (geen enkel met voornaam Eggerik is bekend, naam die trouwens in deze streek niet gebruikt werd) en de plaats heet dan ook *te Rogs* (waaruit volksetym. *Trochstraat*).

De vraag is nu of al de *hemelrijk's*, die zoo talrijk verspreid liggen over heel het Vlaamsche land (bij De Flou alleen méer dan 50), allemaal volksetymologische vervormingen zijn van *hemerik* of *hammerik*. Meer dan waarschijnlijk is dat niet het geval. Dr De Flou vermeldt een *Hemelrike* te Bourbourg met het jaartal 1300, andere Hemelrijk's met jaartallen 1433 (Wijngene), 1464 en 1484 (Brugge), \pm 1400 (Noordschote), 1471 (Moorslede en Westroozebeek), 1475 (Zuienkerke), enz. Niet dat volksetymologie zoo vroeg als de 14e eeuw zou uitgesloten zijn, doch het aantal en de verscheidenheid der plaatsen maakt zulks moeilijk aanneembaar. Daarbij *Himmelreich* en *Paradis* zijn ook voorhanden in de Deutsche en de Fransche toponymie. Wat echter onmogelijk schijnt is : dat *hemmerik* of *hemerijk* uit *hemelrijk* zouden te verklaren zijn. Wel kan er een wisselwerking bestaan hebben tusschen beide, aanvankelijk verschillende, plaatsnamen ⁽¹⁾. Nogmaals : een plaatselijk onderzoek kan alleen met zekerheid tot de oplossing van bepaalde gevallen leiden ; en vele bijzondere gevallen dienen onderzocht alvorens tot veralgemeening kan overgegaan worden ⁽²⁾. Wat er van zij, wij hebben hier enkel willen aantonen dat het suffix *-erik* een eenvoudige, voor de hand liggende, oplossing kan aanbieden. Wat het eerste lid betreft, er is, dunkt mij, geen bezwaar tegen daarin, in sommige gevallen, *heem*, *heim* = grenscheiding te zien. Van *hem* en *hemme* voor *ham* zijn anders voorbeelden genoeg in de toponymie. In alle Hemerijk's en Hemelrijk's oude begraafplaatsen te zien

(1) Dit kan verklaren hoe b. v. *hemmerik*, dat toch mannelijk zou moeten zijn, meestal onzijdig voorkomt.

(2) Afwisselend Hemerijk en Hemelrijk, o. m., te Bilzen (*hymerick* en *himetrick*, in 1657 ; *hemerijck*, 1758), te Brugge, Geluwe, Koolskamp, Moorslede, Tielt, Westroozebeek, Woesten.

vind ik intusschen gewaagd en, op zijn minst, voorbarig ⁽¹⁾.

Op veel vasteren grond staan we met **Vrankerik** (*opt frenchelincarvelt*, 1430; *op vranckerickarvelt*, 1450; *vranckerijckvelt*, *passim*): een partij bouwland palend aan het Ingeneveld ⁽²⁾, in een streek dus waar gemeentegronden lagen. De beteekenis is eenvoudig: « vranke » grond, « vrijgeweide ». Het spreekt vanzelf dat zulke plaatsnaam geen ongewoon verschijnsel moest zijn. Ook zijn de Vrankerik's (gewoonlijk tot *Vrankrijk* ontwikkeld) alom zeer talrijk. Alzoo te Bilzen: *het gemeyn brouck genaempt den Vranckerick* (1645), te Turnhout, Loksbergen, Diest, Halen, Steenhuffel, Oostkerke en meer andere plaatsen. Onnoodig hier bij te voegen dat de Franken daar niets mee te maken hebben.

Andere afleidingen, vermeld in De Flou's *Woordenboek*, zijn:

Balgerik: *Balghericka* (1507-1661), een leengoed te Geluwe, denkelijk hetzelfde als de heerlijkheid geheeten 't *Goed ten Balghere*. Voor *balg* in W. Vla. toponiemen, vgl. 't Hof ten Balghe (Wijtschate), Balgerhoeke (Adegem, Wijngene).

Bouterik: *den bouteryck* (1687), een stuk zaailand te Lokre, wellicht in den vorm van een *bout*? (Vgl. Eggerik en Hemmerik).

Braderik: *den braderijck* (1670), een leengoed te Oostkamp en te Zande. Het eerste lid kan haast niets

(1) Niemand minder dan G. KURTH heeft daar, voor't eerst, de aandacht op getrokken (*Toponymie de Saint-Léger*). Zie nog: *Ann. Soc. Emul. Bruges*, t. 38, blz. 168-169; CUVELIER en HUYSMANS, *Topon. Studie Bilzen*, blz. 187-188. Er werden in het Hemelrijk te Walsbets Romeinsche oudheden opgedolven.

(2) Waarin *ingene* een verbogen vorm van *ing* (veld in gemeenschapelijk bezit). Er was daar ook een Hof te Ingene. Vgl. voor den uitgang *ene* in de Opwijksche toponymie: ten *Breedene*, ten *Eeken*, *Brukeneveld* (waarin *bruk* = broek), *Vorseneveld*, *Dokkenebosch*.

anders zijn dan Wvla. *brade*, *bra*, ook bij Kiliaan, *braede*, *braeye* = kuit van't been. Wellicht ook weeral wegens den vorm : vgl. *ham*.

Bramerik : *den bramerick* (± 1620), stuk land te Staden. Vgl. Braamaard.

Dulverik : *de dulvynghe* (± 1535), *den dulvyck* (1575), *dulverynckvelt* (1577), *dulverijck vijver* (1711), een leengoed zijnde heide, bosch en vijver te Passchendaal. *Dulf* zal hier wel een plaatselijke uitspraak zijn van *dilf*, *delf*.

Hoenderick, **Honderick**, **Ingherick**, **Caemerick** (?).
Calverick, **Tasserick**.

Mogelijke verwarring met persoonsnamen die hetzelfde suffix hebben kan vermeden worden door plaatselijk onderzoek.

* * *

Afleidingen op *-LING* komen ook voor. Men zal reeds opgemerkt hebben dat *vrankeling* een wisselvorm op *vrankerik* aanbod : wel een bewijs dat, in het onbewuste taalgevoel, beide suffixen dezelfde waarde hadden. Te Opwijk vond ik nog een **Brakeling** (*den brakelinc*, 1532), stuk land dat ook *Breke* (*de breicke*, 1679) genoemd werd. De beteekenis is klaar ⁽¹⁾.

Een in Brabant lang niet zeldzaam toponiem is **Drinkeling**. Men vindt hem te Sint Lambrechts-Woluwe (*den drinckelinc*, 1356), te Sint Martens-Lennik (*den drenkelinc*, 1469), te Sint Pieters-Leeuw en te Brussegem-Ossel. De beteekenis is, aanvankelijk ten minste, « verdronken land » (vgl. Dronkaard), onder water staand land ; bij Kiliaen : *drenckelinck*, res submersa. Dat schijnt

⁽¹⁾ Vgl. *winterlinck* en *somertinck*, Brabantsche benamingen voor de eerste en de tweede bezaaiing in den diejaarlijkschen wisselbouw. (Landkeur van Grimbergen, 1556).

bevestigd in den volgenden tekst : *opt velt geheten den drinckelinc... jegent pedeken aen den drincputte* (Sint Pieters-Leeuw, 1406) : nabijheid van een put. Op andere plaatsen wordt aangeduid dat *drinkeling* een soort braakliggend land is : *een stuck... daer inne omtrent een dachwant eussels ende drinckelinck plach te zynne ende nu by de pachters te lande gebrocht* (Ossel, 1550). Onder Ossel lag ook een *ceurendrinckelinck* (1624), eigendom van de cure of pastorijs, en nog een stuk aangeduid als : *op den drinckelinck oft groenenpat* (17^e eeuw). Wat *groenenpat* of « groene weg » beteekent, in de Brabantsche toponymie, is bekend : het is een onbebouwd stuk land, soort driesch, waar dus iedereen overheen mocht.

Te Opwijk is een plaats die, in een rentenboek van 1615, nu eens *op trinckelinck* geheeten wordt, dan weer *op wingherlinck* en *op thooch vingherlinc* (wat tevens een *neer-vingerling* veronderstelt). Nu zal men denken : *vingerling* kan een volksetymologische vervorming zijn van *drinkeling*, alover *ringeling* (*d* beschouwd als een lidwoord en *vingerling* = *ring*). Doch *Vingerling* schijnt een eigen toponymische beteekenis gehad te hebben, wat blijkt uit dezen tekst : *van den buyten schore, nu maer groot naer snevinghe van 69 roeden, tot vingerlinck gemaect aen de meiren, drij bunderen* (ergens in de omstreken van Antwerpen, 17^e eeuw.). Om de puzzle volledig te maken is er te Merchten een plaats geheeten *den duymelinck* (1705).

Te Ardoos is een *Bergelink*, doch, op grond van oudere vormen als *Berghelin* (1275) voor het *Bergheling* te Oedelem, en andere Bergelin's te Kaprijck, Oostkamp, Eekloo, Peene, is men geneigd hier steeds het diminutief-suffix *-lin* in te zien. Zulks zal ook wel het geval zijn in *Broukelinghe* (1600, Adegem), te vergelijken met *Broekelin* (± 1360, Varsenare), — in *Haghelinc meersch*

(1542, Geluwe), vermits, we aldaar ook een *Haghelin* (1495) hebben. — *Beurlinck* (1909, Knesselare) lijkt mij een metathetische vorm van *Breuling* (vgl. *Breulinck*, te Ichtegem), dus een *-ing* afleiding van *breul*. Andere plaatsnamen, die als *-ling* formaties zouden kunnen in aanmerking komen, heb ik bij De Flou niet aangetroffen, wat een aanwijzing is dat zij in Westelijk Vlaanderen ontbreken. Dat dit suffix aldaar voor andere doeleinden wel in aanmerking kwam bewijzen *Bruggeling*, *Ieperling* (= van Brugge, van Ieperen). Als geslachtsnaamvormend suffix, te vergelijken hierin met *-aard*, schijnt *-ling* vooral geheerscht te hebben in de streek van Gent. (*Maeterlinck* = van *Maeter*; *Hamerlinck* = van den *Hamere*; *Stokkelynck* = van den *Stock*, *Stockmans*; *Hebbelynck* = van der *Hebben*; enz.).

* * *

Er kan nog gewezen worden op een reeks mannelijke plaatsnamen op *-ING* die zorgvuldig dienen onderscheiden te worden, eenerzijds van de toponiemen gevormd met een persoonsnaam op het oude *-inga* (*Poperinge*, *Pepingen*, enz.), anderzijds van deze met een vrouwelijk suffix *-ing* dat we b. v. hebben in *Etting* (vetweide), *Groeninge* (o. a. te Brugge, Kortrijk, Oudenburg), *Hooging* en *Nedering*, *Hoving*, *Watering* en dergelijke, en nog in *de Huntinghe* (stuk land te Dadizeele), *de Caterynghe* (id. te Lophem), *de Claperinghe* (meersch te Ardooie), *de Kempinghe* (plaats te Vladslo), *de Beveringhe* (meersch te Gistel), *Carpentieringhe* (heerlijkheid te Meenen) en *Carpenteringhe* (heerlijkheid te Sint Stevens-Woluwe ⁽¹⁾).

Mannelijke plaatsnamen op *-ing* zijn, o. a. :

(¹) Het eerste lid zal hier wel *karpenter* (*Carpinus*, een boomsoort) zijn.

den Bellinc (1406), *opten goudveerdigem bellinck*, te Sint Martens-Lennik, waarin *belle* = balie, afsluiting ⁽¹⁾. Vgl. Bellaard en hieronder Belleman.

den Breulinck, te Ichtegen, blijkbaar een samenstelling met *breul* = brogel.

den Broeving : partij bosch en nat weiland te Opwijk ⁽²⁾.

den Ghijpynck : plaats te Zervekote,

den Halinck : wijk te Zevekote, wellicht hetzelfde als *Hallinck*, *Hellynck*, elders in W. Vla.; *den hellinc* (1575) is een perceel in lichte glooiing te Opwijk.

den Horing : naam van verschillende plaatsen, afleiding van *hore* = modderpoel.

Pittynck, *Putting*. De *Ruttincbeke* ⁽³⁾ (1406, Itterbeek). *Den Scuttinc* (1356, Sint Lambrechts-Woluwe). *Den grooten Tetinc* (land te Alveringem). *Den grooten Zuerynck* (een tailliebosch te Reninge). *Een broec genomt den Zuettinck*, te Brussegem (aldaar een Hof ten Zuete en een Zuetbosch). En waarom hierbij ook niet gerekend het veel omstreden *Vlemink* ⁽⁴⁾ ?

* * *

Plaatsnamen op *-AAR* of *-ER*, *-ELAAR* en *-ENAAR* komen ook vaak voor. Te Opwijk noteerde ik de volgende: *den Beuckelere* of *Breuckelere* (1659), de twee vormen komen voor, doch wegens de nabijheid van de *Breke* en den *Brakeling* staat de tweede vorm waarschijnlijk het

⁽¹⁾ Denkelijk hetzelfde als *den Baelinck hoeck*, wijk van Meulebeek, *den bellinc gracht*, een waterloop te Zande.

⁽²⁾ Kan het eerste lid niet te identificeeren zijn met het *bru* van *bruarie* en *bru-oilum* (*bru-ogilum*), zoodat een Broeving hetzelfde zou zijn als een Breuling ?

⁽³⁾ *Rut* een metathese van *Itter* ? Vgl. *Riternel* te *Ittre*.

⁽⁴⁾ Zie een artikel daarover van Prof. Dr MANSION in *Leuvense Bijdr.* XV, blz. 91-95. — Bij de aldaar vermelde plaatsnamen kan nog gevoegd : *den vleeminc driesch* (1856) te Ternat.

dichtst bij 't oorspronkelijke), *den Bleesere* (1541), *den Blouere*, *den Bommelere* (1597), *den Lepper* (1556), *den Potter* (1550, hetzelfde als *de Pottenstede*), *den Zingheleir* (1615, een omwalling, singel). Bij De Flou vond ik, alleen onder lit. B : *den Backere* (land te Ardoonie, te Kortrijk, Houttave, Jabbeek, Wijngene; vgl. Bakkaard), *ten Balghere*, *den Bavenare* (te Stuvekenskerke), *den Bazelaar* (meerschland te Zevkote), *den Bleeker* (stuk land te Kortrijk, te Wijngene, te Ieperen), *den Blekker* (stuk land te Hooglede), *den grooter Blekker* (een duin), *den Bomme-laere* (plaatsen te Adinkerke, Knesselare, Oostvleteren, Poperinge, Veurne, Zevekote).

* * *

Ten slotte moeten hier nog bijgevoegd de plaatsnamen op *-MAN*. Het vormen van geslachtsnamen op *-man* is een genoegzaam bekend feit. Minder aandacht werd geschonken aan woorden uit de gewestelijke omgangstaal waarin *man* met zulke verzwakte beteekenis verschijnt dat het wel mag beschouwd worden als een suffix, op één lijn te plaatsen met *-aard*, *-erik*. Men denke daarbij aan woorden als : prulleman, prutsman, voddeman, zageman; brilleman (jongetje met een bril op), billeman (vet kalf), baardeman (doorgeschoten hoppebel), krolleman (soort bladziekte) en meer andere. Ook in de toponymie treffen wij formaties van dien aard aan. Alzoo te Opwijk : *den Belleman* (1577), te vergelijken met Bellaard, Belling, te verstaan als « stuk met een belle », *den Breeman den Creupelen man* (1640, stuk land naast een bosch. in verband met « Kreupelhout » ?), *den Vekeman* (land dat het *veken* houdt). Hierbij behooren wellicht ook : *den Aelman* (1489, eene plaats te Diksmuide), *den Beterman*

(stuk land te Passchendaal), *den Bierman* (1687, een bosch te Reet, prov. Antw.), *den Brakman* (een zeeboezem beoosten Biervliet, wellicht in de beteekenis van « doorgebroken water »), *den Liereman* (een heide te Turnhout), *den Roggeman* (een polder te Moerzeke, O. Vla.); *den Eggerman* (stuk land met een *egger*, te Tongeren; vgl. Eggerik).

* * *

Een laatste opmerking : Al deze plaatsnamen zijn betrekkelijk jong. Men zal er dan ook geen dorpsnamen onder aantreffen. Zij behooren tot wat men zou kunnen noemen de « lagere » toponiemen, ontstaan in de late middeleeuwen en zelfs in de moderne tijden.

Laken, 4 april 1928.
